

355.415.6:355.1(430.1):356.33:616-082.4:362.191

OBEČNÉ PRINCIPY ODSUNU RANĚNÝCH V BUNDESWEHRU ZA VÁLKY

Pplk. MUDr. Květoslav LIPÁR, CSc.
Ministerstvo národní obrany

Úsilí zdravotnické služby Bundeswehru je v míru zaměřeno na poskytování bezplatné zdravotnické péče příslušníkům armády. Za války provádí zdravotnická služba léčení raněných, zasažených a nemocných formou první pomoci, odborné lékařské pomoci a chirurgického léčení.

Odsun raněných je charakterizován jako proces pohybu raněných po zemi, vzduchem a po moři do zdravotnických zařízení nebo z jednoho zdravotnického zařízení do druhého. Na bojišti bude odsun raněných prováděn osádkami vojenských terénních vozidel a vrtulníků. V týlu budou používána komerční motorová vozidla, železniční a letecké přepravní prostředky. Při zabezpečení odsunu raněných se plánuje součinnost se spojenci, civilní zdravotnickou službou, Červeným křížem a dalšími podobnými organizacemi.

Na organizaci a strukturu zdravotnické služby Bundeswehru mají vliv následující 4 prvky:

1. poskytování bezplatné zdravotnické péče příslušníkům armády,
2. požadavky NATO na přizpůsobení organizace a struktury potřebám spojeneckých vojsk,
3. požadavky vyplývající z rozvoje operačního umění za války a potřeba přizpůsobovat funkci zdravotnické služby změněným podmínkám činnosti,
4. rozvoj široké spolupráce s civilní zdravotnickou službou.

Ředitel lékařské a zdravotní služby Federálního ministerstva obrany v Bonu je odpovědný za operační funkčnost celé zdravotnické služby. Kontroluje technickou inspekci, má přímou odpovědnost za zdravotnickou službu Bundeswehru a navíc je nadřízeným velitelem všech zdravotnických zařízení v jeho přímé podřízenosti, nazývaných Ústřední lékařská střediska (v nomenklatuře NATO se označují jako „Central Medical Agencies“).

Tato Ústřední lékařská střediska pracují ve

prospěch Bundeswehru a kádrově jsou zabezpečena příslušníky všech služeb. Všechny úkoly jsou koordinovány zdravotnickou správou Bundeswehru v Bonu (nomenklatura NATO: „Medical Office of the Bundeswehr“). Lékařská akademie v Mnichově je ústřední institucí pro výuku a výcvik všech příslušníků zdravotnické služby (s výjimkou základního výcviku). Odborné léčení hospitalizovaných a ambulantních nemocných se provádí ve vojenských nemocnicích Bundeswehru, které část lůžek vyčleňují pro léčení civilistů. Lékařské, chemické a veterinární vyšetřování je prováděno v institutech a laboratořích zdravotnické služby.

Polní zdravotnická služba

Uvedli jsme, že úsilí zdravotnické služby Bundeswehru je v míru zaměřeno na poskytování bezplatné zdravotnické péče příslušníkům armády. Kromě specifických úkolů je snaha dosáhnout následujících úkolů:

1. V některých aspektech je zdravotnická služba srovnatelná s úkoly rodinného lékaře a lékaře civilní zdravotnické služby.
2. Zdravotnické vojsko poskytuje při katastrofických situacích nebo za války prvotní odborné chirurgické léčení.
3. Zdravotnická zařízení jsou zásobována zdravotnickým materiálem.

V míru jsou nemocní a zranění vojáci léčeni ve stacionárních zařízeních vybudovaných u každého praporu, která po kádrové stránce mají zdravotnické důstojníky (všeobecné lékaře) a zdravotnickou skupinu. V boji je prvotní léčení raněných prováděno na praporním obvažišti (nomenklatura NATO: Battalion Aid Post), které je rozvíjeno praporní zdravotnickou skupinou. Další léčení se provádí na hlavním obvažišti (nomenklatura NATO: „Main Clearing Station“) a v stabilních lékařských zařízeních záložních nemocnic až do konečné údravy zraněných.

Zdravotnická služba vzdušných sil kromě poskytování lékařské péče zdravotnickým oddělením vzdušných sil plní specifické úkoly vyplývající z poslání vzdušných sil a specifiky leteckého lékařství, výcviku leteckých lékařů a posudkové služby.

Zdravotnická služba námořnictva provádí svou činnost na palubě lodí a v zdravotnických odděleních námořnictva rozmístěných v námořních základnách.

Byla provedena řada analýz a zkoušek, které vedly k rozhodnutí přebudovat zdravotnickou službu Bundeswehru. V míru budou příslušníci lékařských středisek a zdravotnických oddělení rozčleněni do 64 odborných lékařských týmů, které budou rozmístěny v 29 posádkách. Armáda má v současné době v procesu výstavby celkem 100 lékařských středisek, k nimž budou jako podřízené prvky přiřazeny lékařské odborné týmy a stomatologické týmy. V případě války stálý personál nemocnic a záložních nemocnic, tj. v podstatě celá rozsáhlá síť stálých zdravotnických zařízení, bude doplněn personálem z těchto lékařských středisek.

V 35 vzdušných a námořních základnách existující zdravotnická oddělení budou plnit funkce vymezené pro lékařská střediska. Budou rovněž doplněny specializovanými týmy. Zdravotnická oddělení vzdušných sil a námořnictva jsou adekvátně způsobilá a vybavená zřídit 35 stálých nemocnic.

Nemocnice Bundeswehru

Jsou součástí zdravotnické služby ozbrojených sil NSR. Jde o zařízení srovnatelná s civilními nemocnicemi o podobné lůžkové kapacitě, ale s určitými rozdíly v doplňkových službách. Plní následující úkoly:

1. Poskytují odborné lékařské vyšetření hospitalizovaným a ambulantně léčeným nemocným. Provádějí diagnostiku a léčení příslušníků Bundeswehru, vojsk NATO a jiných států včetně civilistů v rozsahu nařízeném ministrem obrany.
2. Poskytují specializované konzultace.
3. Provádějí klinicko-vědecké zkoumání a shrnutí zkušeností o zdravotnickém materiálu a nezbytné výstroji.
4. Provádějí výcvik jak vojenských, tak i civilních lékařů a sester pracujících pro Bundeswehr.
5. Podílejí se na kooperaci klinických výukových programů studentů ucházejících se o místa zdravotnických důstojníků.
6. Zabezpečují účelnou farmakoterapii v Bundeswehru včetně zásobovacích výdejen zdravotnického materiálu.
7. Mají operativní záchranná střediska vybavená záchrannými ambulancemi a vrtulníky k poskytování neodkladné pomoci v rozsahu nařízeném ministrem obrany.
8. Kooperují s civilní zdravotnickou službou

včetně Červeného kříže a s dalšími společenskými organizacemi.

Výše uvedené úkoly nemocnic Bundeswehru jsou úkoly týkající se v převážné míře poskytování lékařské péče v rozsahu požadovaném zákonem. Realizace těchto úkolů zvýšila význam nemocnic jak mezi příslušníky Bundeswehru, tak i u obyvatelstva. Na druhé straně je třeba zdůraznit, že nemocnice Bundeswehru jsou jádrem, kde se organizují za války záložní nemocnice.

Obecné principy odsunu raněných

Vojáci, kteří jsou zraněni, zasaženi nebo nemocní, bez ohledu zda účinkem konvenčních zbraní nebo účinkem jaderných, chemických a bojových biologických prostředků, jsou označováni jako ranění. Odsun raněných je procesem pohybu raněných po zemi, vzduchu a po moři do zdravotnických zařízení nebo z jednoho zdravotnického zařízení do druhého.

Prostředky používané k odsunu raněných jsou v podstatě prostředky zdravotnické služby, které jsou pro ni speciálně konstruovány a vybaveny. Předpokládá se, že pro odsun raněných se bude využívat improvizovaných vozidel a volné kapacity dopravních prostředků všech druhů.

Cílem odsunu je zabezpečit rychlý, přiměřený a pečlivý odsun raněných s garantováním jejich ochrany podle mezinárodních zákonů ženevské konvence z roku 1949.

Třídění raněných je nezbytné. Jeho cílem je zařadit zraněného do správné kategorie priority léčení nebo odsunu. Za odsun je zodpovědné dané zdravotnické zařízení, které poskytuje i doprovodný ošetrovatelský personál.

K odsunu po komunikacích se upřednostňují velká zranění. Odsun leteckými prostředky je nejrychlejší a nejvhodnější. Velké rány vyžadují neodkladný chirurgický zákrok. Vzniká u nich nebezpečí dalšího poškození při velké odsunové vzdálenosti, při vzniku překážek na komunikacích nebo jejich zničení, a proto vzniká potřeba zabezpečit jejich odsun leteckými prostředky.

Odsun raněných zdravotnickými auty nebo autobusy se zpravidla organizuje až po provedení lékařského zákroku.

Na moři se léčení ranění odsunují na nemocniční loď. Na řekách je možné použít k odsunu raněných improvizovaných prostředků.

Odsun raněných u pozemního vojska

Každý prapor je vybaven 1,5t terénním zdravotnickým autem o kapacitě 4 ležící na nosítkách a 3 sedící ranění. Při improvizovaném odsunu raněných lze využít malé dopravní prostředky, k nimž patří 0,25t terénní auto nebo 0,75t automobil pro výsadek, označený „KRAKA“.

Místo 0,25t terénního auta je plánováno k zavedení do vojsk 0,5t terénní auto nebo osmise-

dadlový komerční autobus bez terénní úpravy, oba s výbavou instalovanou k odsunu raněných.

Na místo současných 1,5t terénních kolových zdravotnických aut budou zavedeny k jednotkám 2t terénní zdravotnická auta nebo 1,5t zdravotnická auta bez terénní úpravy.

Prvosledové prapory jsou vybaveny obrněným transportérem — ambulancí M 113 s kapacitou 4 nosítek. Než budou všechny prvosledové prapory vybaveny zdravotnickým OT M 113, bude se i nadále používat k odsunu mechanizované pěchotní bojové vozidlo typu HOTCHKISS (MICV) o kapacitě 2 nosítek.

V zdravotnické odsunové četě jsou k dispozici lehká a střední zdravotnická auta. Na stupni sboru je zdravotnický odsunový prapor vybaven zdravotnickými auty a autobusy.

Odsun raněných z pásma rozmístění sboru do zdravotnických zařízení (záložních nemocnic) se běžně provádí cestou zdravotnických etap (Casualty Collecting Stations). Vzdušný odsun jde mimo tyto etapy přímo do zdravotnických zařízení.

Odsunové prostředky k odsunu po komunikacích jsou zabezpečeny z pluku záložní nemocnice nebo ze zdravotnického velitelství. Prostředky k odsunu po železnici jsou přidělovány zdravotnickými velitelstvími. Prostředky pro letecký odsun — lehké dopravní vrtulníky typu BELL UH-1 D a střední dopravní vrtulníky typu SIKORSKY CH-53, jsou přidělovány velitelstvím letectva.

Vybavení a výstroj zdravotnických vlaků zaručuje pečlivý odsun na dlouhé vzdálenosti a umožňuje poskytovat raněným zdravotnickou péči za odsunu. Improvizované zdravotnické vlaky sestavené z normálních vagónů jsou také plánovány k odsunu raněných.

Odsun raněných příslušníků vzdušných sil

K odsunu raněných příslušníků vzdušných sil má zdravotnická služba k dispozici lehké a střední typy zdravotnických automobilů, z nichž některé jsou terénními vozidly. Část jich je zaměňována za autobusy o kapacitě nad 10 nosítek.

Bundeswehr zabezpečuje vzdušný odsun raněných nebo nemocných za války svými vlastními leteckými prostředky. Na krátké vzdálenosti se budou k odsunu používat vrtulníky a letadlo typu DORNIER DO-28, na střední vzdálenosti letadlo TRANSALL C-160 a na dlouhé vzdálenosti BOEING 707.

K odsunu raněných z bojiště vrtulníky se

bude velmi často používat civilních záchranných vrtulníků. BELL UH-1D, používaný hlavně jako vyhledávací a záchranný vrtulník, je vysoce ceněn i jako odsunový prostředek. Vzdušný odsun z bojové zóny je možný letadlem typu TRANSALL C-160. Tento typ letadla se ukázal velmi vhodným i k přepravě zdravotnického materiálu a personálu.

Odsun raněných příslušníků námořnictva

K odsunu používá zdravotnická služba námořnictva zdravotnické automobily, z nichž některé jsou terénního typu. K odsunu raněných lodí se použije nemocniční loď o 400 lůžkách a několik nemocničních lodí o kapacitě 100 lůžek. I ve věku letadel za zvláštních podmínek má odsun raněných lodí svůj význam. K vyhledávání a záchrany má námořnictvo k dispozici vrtulníky typu SEA KING MK-41.

Součinnost se spojenci

Spojenci je požadováno použít kapacity Německa k odsunu raněných. Standardní dohody NATO (STANAG) a dvoustranné dohody zpřesňují počty raněných, jakými cestami a prostředky mohou být odsunuti. Byly ujednány tyto dokumenty: „Nosítka“, „Postupy pro nasměrování spojeneckých nemocných do zdravotnických zařízení“, „Zdravotnická výstroj leteckých odsunových prostředků v bojové zóně“, „Zdravotnické požadavky na motorová zdravotnická vozidla“.

Součinnost s civilní zdravotnickou službou

Odsun raněných za katastrofických situací a za války přináší spoustu problémů. Jak civilní tak i vojenští představitelé zdravotnických služeb musí projednat plánování, koordinaci a rozdělení rozsahu zdravotnické péče a odsunu. Plány musí být rychle přizpůsobitelné situacím s hromadným výskytem raněných. V NSR je odsun civilních raněných a nemocných zabezpečen ambulantními službami, sbory ochrany před katastrofami a soukromě organizovanou ambulantní službou.

Souhrn

Zdravotnická služba Bundeswehru odpovídá za poskytování zdravotnické péče příslušníkům ozbrojených sil jak v míru tak i za války. V článku jsou uvedeny úkoly vojenských nemocnic v době míru a obecné principy odsunu raněných za války s uvedením základních odsunových prostředků.